

власниками) [8]. Схоже визначення подано у [7] та у п. 4.25 Концептуальної основи складання і подання фінансових звітів [2], а саме, витрати є зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Відповідно до Податкового кодексу України [6] витратами є сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаваються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності. Так, спостерігається відмінності у трактуваннях, це пояснюється різними цілями систем: бухгалтерського обліку та податкового.

Список використаних джерел:

1. Дерій В. Термін «витрати» і його трактування для потреб обліку та контролю. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 1 (26). С. 154–160.
2. Концептуальна основа фінансової звітності. Стандарт Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) від 01.09.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/929_009 (дата звернення 14.09.2019)
3. Мельник О.С. Тенденції розвитку витрат через призму історії. Збірник статей учасників вісімнадцятої всеукраїнської практично-пізнавальної конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього». URL: aukam.triada.in.ua/index.php/arkhiv-konferentsij/arkhiv-konferentsiji-18 (дата звернення 14.08.2019).

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Стецик Р. М.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ

Підприємство в процесі господарської діяльності здійснює витрати. Об'єкт витрат – це продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення, пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. Витрати формуються одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигід протягом кількох звітних періодів то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами [1].

Собівартість продукції (робіт, послуг) - це вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих засобів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю,

трудова і фінансова ресурсів, а також інших затрат на виробництво і збут готової продукції, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки і платежі.

Характеристика собівартості за складом витрат наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика собівартості за складом витрат

Види собівартості	Характеристика за складом витрат
Технологічна	Прямі витрати на робочому місці, ділянці, бригаді, площі угідь. Сюди відносяться витрати на сировину, матеріали, паливо та інші, які передбачені технологією виробництва продукції, а також витрати на оплату праці робітників безпосередньо зайнятих у виробничому процесі і витрати на утримання і використання обладнання. На її основі приймаються рішення щодо доцільності власного виробництва чи придбання необхідних ресурсів, нормативів їх витрачання, ефективного використання обладнання, формування трансфертних цін, результатів діяльності центрів витрат тощо
Виробнича	Технологічна + розподілені загальновиробничі витрати (витрати на управління цехами, бригадами, виробничими підрозділами). Відображає рівень витрат на виготовлення продукції (робіт, послуг). Відповідно до методики, викладеної в національних П(С)БО на рахунку 23 "Виробництво" відображається саме виробнича собівартість продукції. Загальногосподарські витрати (адміністративні, витрати на збут) до неї не включають. Згідно з діючою методикою їх відразу відносять на витрати періоду
Повна	Виробнича + загальногосподарські витрати (адміністративні та витрати на збут). Характеризує загальний рівень витрат на виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг). В сучасних умовах ведення бухгалтерського обліку за національними П(С)БО її визначають розрахунковим шляхом. Використовується для цілей планування та встановлення певного рівня ціни

Розрахунки собівартості окремих виробів, товарної і валової продукції використовуються для визначення потреби в оборотних коштах, прибутку, економічної ефективності окремих організаційно-технічних заходів та виробництва в цілому, для внутрішньозаводського планування, а також для формування цін, контролю за використанням матеріальних, трудових та грошових ресурсів [3].

Собівартість продукції характеризує ефективність всього процесу виробництва на підприємстві, оскільки у ній відображаються рівень організації виробничого процесу, технічний рівень господарювання, продуктивність праці та інше.

Найбільш ефективними шляхами зниження собівартості продукції є впровадження економічних технологій виробництва, використання світового досвіду щодо зменшення собівартості. Саме ресурсоекономічні, ресурсозберігаючі технології – це вихід для українського товаровиробника [2]. Не менш важливим чинником, що сприятиме скороченню витрат підприємств, є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Н. М. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2015. Вип. 11(2). С. 51-54.

2. Гавриленко О. Є. Собівартість транспортних послуг та порядок її формування. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2013. Т. 18, Вип. 4(1). С. 83-86.
3. Костюнік О. В. Собівартість продукції як важливий показник ефективності роботи авіаційних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 22. С. 38-43.